

**ВІЙСЬКОВА АКАДЕМІЯ (м. ОДЕСА)
Кафедра гуманітарних
та соціально-економічних дисциплін**

**СУЧАСНА ОСВІТА І ПРОФЕСІЙНА
ПІДГОТОВКА ВОЇНІВ: ТРАДИЦІЇ,
ІННОВАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ**

**МАТЕРІАЛИ
І Всеукраїнської щорічної
науково-практичної
конференції**

20 березня 2025 року

м. Одеса

ВІЙСЬКОВА АКАДЕМІЯ (М. ОДЕСА)
Кафедра гуманітарних
та соціально-економічних дисциплін

СУЧАСНА ОСВІТА
І ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ВОЇНІВ:
ТРАДИЦІЇ, ІННОВАЦІЇ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Матеріали
І Всеукраїнської щорічної
науково-практичної конференції

20 березня 2025 року

м. Одеса
2025

*Рекомендовано до друку та до поширення
мережею Інтернет вченою радою Військової
академії (м. Одеса)
протокол № 10 від 01 квітня 2025 року*

Голова конференції:

Остапчук Т. – начальник кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, полковник, кандидат педагогічних наук.

Редактори матеріалів конференції:

Майданюк С. – доцент кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, кандидат економічних наук, доцент;

Паскалова М. – доцент кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, кандидат філософських наук, доцент.

Модератор конференції:

Білоножко Н. – викладач кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, капітан.

Сучасна освіта і професійна підготовка воїнів: традиції, інновації та перспективи розвитку : матеріали I Всеукраїнської щорічної науково-практичної конференції 20 березня 2025 року. — Одеса: Військова академія (м. Одеса), 2025. — 226 с.

Збірник матеріалів I Всеукраїнської щорічної науково-практичної конференції «Сучасна освіта і професійна підготовка воїнів: традиції, інновації та перспективи розвитку» містить тези доповідей учасників, що досліджують теоретичні та практичні проблеми сучасного стану освіти, перспектив її розвитку взагалі та професійної військової освіти зокрема; наведено досвід фахівців, їх пошук ефективних шляхів удосконалення освіти в сучасних соціально-економічних умовах.

Тези доповідей, повідомлень та виступів подані в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за дотримання авторських прав, достовірність інформації, точність наведених фактів, цитат, галузевої термінології та інших відомостей.

I Всеукраїнської щорічної науково-практичної конференції
20 березня 2025 року

ОГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова – ОСТАПЧУК Тарас, начальник кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, полковник, кандидат педагогічних наук.

Модератор – БІЛОНОЖКО Наталія, викладач кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, капітан.

БІЛИЙ Денис, заступник начальника кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, полковник;

ГІБАЛО Олег, старший викладач кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, підполковник;

ЧЕРЕСЮК Світлана, викладач кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, майор;

КАДІЄВСЬКА Ірина, професор кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, доктор філософських наук, професор;

СНІГУР Людмила, професор кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, доктор психологічних наук, професор;

ІВАНЧЕНКО Євгенія, професор кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, доктор педагогічних наук, професор;

ВИСОЦЬКА Зоряна, професор кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, кандидат філологічних наук, доцент;

САЄНКО Ірина, доцент кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, кандидат політичних наук, доцент;

МАЙДАНЮК Сергій, доцент кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, кандидат економічних наук, доцент;

ПАСКАЛОВА Марина, доцент кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, кандидат філософських наук, доцент;

РАБОКОРОВКА Ганна, доцент кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, кандидат філософських наук, доцент;

СОКУР Наталія, доцент кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, кандидат політичних наук, доцент;

ШАГОВА Олександра, доцент кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, кандидат педагогічних наук, доцент;

ТАРАСЕНКО Оксана, старший викладач кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін.

Рудак Оксана, Лазоренко Тетяна, Карпич Ірина. корекційна програма підвищення ефективності управлінського спілкування та розвитку емоційного інтелекту керівників	162
Семенишин Дмитро. Ключові аспекти емоційного інтелекту військовослужбовця	164
Середницька Інга. Типові психічні стани курсантів під час навчального процесу та їх динаміка в умовах воєнного стану	166
Серга Микола. Підтримка ментального здоров'я в часи війни	168
Стельмах Оксана, Лазоренко Тетяна. Психологічна готовність молоді до подружніх стосунків	170
Федулова Світлана, Магновський Ігор. До питання про фактори, що визначають формування готовності молоді до сімейного життя	172
Филипович Георгій, Зелененька Оксана. Особливості використання методів арт-терапії в заходах психологічного відновлення військовослужбовців на пункті психологічного відновлення	174
Шпатаковська Гертруда. Місце та роль психології в сучасній армії	176
Секція 5	
«Філософсько-педагогічні аспекти сучасної освіти»	178
Акрамов Мурод, Остапчук Тарас. Виховання воїна, основа успішного виконання бойових завдань.	180
Афанасьєв Олександр. Наука і псевдонаука в сучасному освітньому просторі	182
Бігун Вероніка, Атаманюк Зоя. Роль культури в житті людини і суспільства	184
Білоножко Наталія. Емоційний інтелект: значення, розвиток та вплив на професійну діяльність	186
Єрмакова Світлана. Вікові особливості формування особистості дорослих: роль життєвих подій в сучасних умовах життя	188
Кадієвська Ірина, Романовський Максим. Філософія людської гідності	190
Кічка Микола. Етичні складові професійної підготовки фахівців економічної галузі	192
Коваль Владислав, Гонімар Валентина. Сучасні тенденції розвитку освіти в Україні та інноваційні методи	194
Кольца Анастасія, Шагова Олександра. Інноваційні підходи в освіті для підготовки сучасних воїнів	196
Луговська Олена, Єрмакова Світлана. Професійна діяльність осіб дорослого віку: особливості формування життєвих перспектив	198
Павлов Роман. Формування політичної та економічної еліти Одещини періоду НЕПу: історичний досвід та управлінські заходи	200
Панченко Аліна. Особливості психосоматичних проявів у дітей	202
Паскалова Марина. Еротетична майстерність в системі вищої військової освіти	204
Петінова Оксана, Нестерова Ольга. Критична педагогіка Пауло Фрейре у контексті академічної доброчесності здобувачів освіти	206
Попович Лук'ян, Остапчук Тарас. Формування критичного мислення курсантів у напрямку розвідувально-інформаційної діяльності	208
Рабокоровка Ганна. Що таке критичне мислення та як ним користуватися у сучасному світі?	210
Світлицька Віолета. Мовленнєві механізми самоідентифікації молоді	212
Секундант Сергій. Критерії якості освіти як соціальна проблема	214
Солодка Марія. Театр як засіб національно-патріотичного виховання у військовій освіті: історичний досвід та сучасні перспективи.	216
Суслов Володимир. Психолого-педагогічні умови застосування активних методів навчання у підготовці курсантів військової академії (м. Одеса) до міжнародної комунікації	218

Петінова Оксана,

доктор філософських наук, професор,

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Нестерова Ольга,

кандидат педагогічних наук, доцент,

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

КРИТИЧНА ПЕДАГОГІКА ПАУЛО ФРЕЙРЕ У КОНТЕКСТІ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Сучасна віртуалізація життєвого часу у просторово-часовому континуумі характеризує принципово новий тип символічного існування суспільства, культури та людини. Глобальність цих процесів загострює не лише технічні та комунікаційні аспекти розвитку інформаційного суспільства, а й актуалізує широкий спектр складних світоглядних питань, соціокультурних проблем, породжених самим фактом формування цифрової людини. Однією з найважливіших сучасних проблем є проблема академічної культури та етики в освіті, академічної доброчесності учасників освітнього процесу.

Сучасні науковці мають різні підходи до природи академічної доброчесності. Різні контексти академічної доброчесності можна розглядати з правової, соціологічної, педагогічної, історичної, філософської, епістемологічної точок зору. Відповідно до статті 42 Закону України «*Про освіту*», академічна доброчесність визначається як сукупність етичних принципів і норм, встановлених законодавством, яких повинні дотримуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та здійснення наукової (творчої) діяльності для забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень (Закон України «*Про освіту*», Стаття 42).

Модель особистості в новій парадигмі освіти має відповідати Homo digital, який розглядає навколишній світ не як стабільну, гармонійну структуру, до якої потрібно адаптуватися, а як сферу когнітивної та практичної невизначеності, що потребує подолання завдяки критичному мисленню. Філософія освіти виступає загальною парадигмою організації та змісту наукового і ненаукового знання про світоглядні цінності, що виховуються в процесі освітньої діяльності, визначають духовний світ особистості, її позицію, роль і способи поведінки в суспільстві. Справедлива й ефективна освітня практика залежить від філософської усвідомленості та розуміння. Сучасна освіта є внеском у економічне та духовне зростання нації.

Передумовою формування творчої особистості є свобода. Взаємозв'язок між освітою та свободою розкривається в критичній педагогіці. Виходячи з того, що через освіту уряд як система різних інституцій контролює масову свідомість і встановлює правила та інструкції, П. Фрейре визначає мету освіти — звільнення людини від будь-якого приниження. Він бачить онтологічну місію людини в тому, щоб бути суб'єктом, відмовившись від «культури мовчання». Тому освіта в критичній педагогіці постає як практика свободи, яка розуміється як невід'ємна умова процесу формування особистості. Шлях до цього — діалог і критичне осмислення реального світу, тобто відкритість, постійна взаємодія з ним у процесі навчання. Цінність освіти полягає в розширенні можливостей і трансформації для окремої особистості та громади. Освіта — це процес, спрямований на досягнення соціальної справедливості. Серед інструментів освітньої філософії Пауло Фрейре можна виділити освіту з метою звільнення.

Критичне мислення сьогодні є науковим мисленням, сутність якого полягає в ухваленні ретельно обміркованих та незалежних рішень. Головним чином, воно характеризується такими властивостями, як усвідомленість і самовдосконалення. Критичне мислення ґрунтується на законах логіки та розумінні психологічних процесів, що відбуваються в нашій свідомості. Без критичного мислення немає моменту аналізу інформації. П. Фрейре допомагає усвідомити, що багато наших екзистенційних ситуацій частково є результатом свідомості,

сформованої певним процесом — освітою. Усі три складові — екзистенційні ситуації, свідомість та освіта — нерозривно пов'язані.

Науковці пропонують інтерпретувати або «читати» ідеї Фрейре через чотири основні осі, стовпи або сфери знань: заклик до розвитку етичного мислення і зобов'язань; діалектична епістемологічна концепція; відповідна педагогіка; непохитна соціально-політична позиція. Ідея етичного мислення та зобов'язань перегукується з розумінням академічної доброчесності в сучасному освітньому контексті, де справедлива освіта зобов'язана враховувати шість чеснот цінностей, які є етичними за своєю природою. Викладання розглядається як політична практика, оскільки воно передбачає формування готовності особистості до активного громадянства у демократичних умовах. Процес читання розуміється як безперервне сприйняття світу і слів з подальшим «перечитуванням», що базується на «переживанні» ключових елементів життєвого досвіду. Навчання дорослих читанню та письму вважається політичним актом, актом здобуття знань і, відповідно, актом творчості. Роль викладача підкреслюється як підтримуюча: вчитель повинен уникати перевантаження студента обсягом інформації та наполягання на її відтворенні. Отже, чесноти викладача такі: смирення, терпіння, нетерпіння, толерантність, здатність любити студентів, цілісне сприйняття процесу навчання і викладання.

Оскільки роль людини в довкіллі розглядається як активна, її діяльність має творчу природу, включаючи прийняття рішень та їх перегляд. Якщо людина не здатна сприймати реальність критично, вона опиняється у ролі спостерігача, не в змозі залишатися гнучкою та усвідомлювати суперечності, що виникають внаслідок зовнішніх змін. Внаслідок звички багато людей схильні пристосовуватися і підлаштовуватися до реальності, віддаючи перевагу такому способу існування замість інтеграції у поточну ситуацію, яка має бути оскаржена, оскільки суперечить ідеї свободи людини та освіти як процесу її звільнення. Шлях освіти полягає у допомозі людям подолати різні види гноблення.

Академічна доброчесність також є формою інтеграції у сучасну ситуацію, оскільки вона забезпечує виклик, що полягає у дотриманні правил і зобов'язань щодо певних цінностей, створюючи цілісність особистості та отриманих знань. Це спосіб боротьби з несправедливістю в термінах концепції Фрейре. Викладач може сприяти створенню нового суспільства, надаючи студентам навички критичного розуміння, що є надзвичайно важливим для формування критичних установок і уникнення тиску ірраціональності. Метод Пауло Фрейре був спрямований на сприяння переходу від наївного до критичного сприйняття реальності, що веде до здатності людини брати активну участь в історичному процесі. Основною метою освітніх комунікацій є допомога у подоланні наївного або магічного розуміння реальності, яке замінюється критичним.

Академічна доброчесність опосередковано підтримується належним вибором способів комунікації, а також процедурами створення нових знань і формування образу світу, персоналізованого конкретним студентом. Різні практики, залучені до процесів сприйняття, дають змогу багатовимірного розуміння реальності світу. Концепція освіти, розроблена бразильським педагогом і філософом П. Фрейре, пропонує глибоко особистісне сприйняття реального світу та освітнього контенту через критичний підхід, що підтримується порівнянням нового знання, отриманого студентом, із його власним життєвим досвідом. Цей підхід відповідає сучасному способу підтримки академічної доброчесності, який полягає в наданні студенту свободи від будь-якого впливу життєвого досвіду викладача. П. Фрейре розглядав освіту як засіб звільнення людини, а академічна доброчесність є способом досягнення цієї ж мети.

Наукове видання

**СУЧАСНА ОСВІТА І ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ВОЇНІВ:
ТРАДИЦІЇ, ІННОВАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

**Матеріали
І Всеукраїнської щорічної науково-практичної конференції
20 березня 2025 року**

Відповідальні за випуск – Остапчук Т., Майданюк С., Паскалова М.

